

Istanbul Art News

TÜRKİYE'NİN SANAT VE KÜLTÜR GAZETESİ

SERĞİ | PİYASA | MARDİN BİENALİ | BİFO

EKİM, 2014 | N°13 | www.istanbulartnews.com | 9 TL

Bir arşivin 'arşivlik' hikayesi

NİLÜFER ŞAŞMAZER

nilufer@istanbulartnews.com

Türkiye sanat tarihinin son 40 yılına dair yaklaşık 100 bin belgeyi bir araya getiren Zeynep Rona Arşivi, varlığını sürdürebilmek için direniyor. 2005 yılına kadar Rona'nın evinde bulunan, 2006 - 2010 yılları arasında Bilgi Üniversitesi'ne bağlı santralistanbul'da süren çalışma, yönetimin değişmesiyle 2010 Haziran sonunda kurumdan tasfiye edilmişti. İki yıl önce Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ne taşınan arşiv şimdi de, devam ettirilmesi için gerekli olan eğitimli kişilere kadro çıkarılmaması nedeniyle sekteye uğramış durumda. 1 Temmuz'dan bu yana kapıları kapalı olan arşivde, o tarihten bu yana biriken gazeteler halen işlem görmeyi beklerken Rona, kadro çıkmayacağına ve arşivin yerinden kaldırılıp kütüphaneye taşınacağına dair duyum aldığını belirtiyor. Oysa imzalanan sözleşme gereğince üniversite, arşivin sürekliliğini sağlamayı ve kamuya açık tutmayı taahhüt ediyor. (Sayfa 7)

Rona'nın 40 yıllık arşivinde durum ne?

Zeynep Rona'nın 1970'lerden bu yana üzerinde çalıştığı sanat arşivi, santralistanbul'dan Mimar Sinan Üniversitesi'ne taşındıktan yaklaşık 6 ay sonra kadro eksikliği nedeniyle kapanma tehlikesiyle karşı karşıya. Rona ile arşivin son durumunu konuştuk.

NİLÜFER ŞAŞMAZER
nilufer@istanbulartnews.com

Bugün Türkiye'nin en önemli sanat arşivlerinden biri olan Zeynep Rona Arşivi'nin Bilgi Üniversitesi santralistanbul kampüsünden Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Bomonti yerleşkesine taşınması haberini şubat ayındaki altıncı sayımızda duyurmuştuk.

Geçen günlerde arşivin Mimar Sinan Üniversitesi'nin kütüphanesine kaldırılacağı ve arşiv çalışmasına artık devam edilmeyeceği bilgisi elimize ulaşınca Zeynep Rona ile konuştuk.

Rona'nın 1970'lerden bu yana üzerinde çalıştığı arşivi, Türkiye'nin yakın sanat tarihine dair yaklaşık 100 bin belgeyi içeriyor. Bunların içinde sayısı 10'dan fazla günlük gazete ve aylık yayınının güzel sanatlarla ilgili yayımladığı haberler yer alıyor. İletişim teknolojilerinin, bilgisayarın ve internetin var olmadığı bir zamanı da kapsadığından büyük önem taşıyan bu çalışma, 2005 yılına kadar Rona'nın evinde bulunuyordu.

2006 - 2010 yılları arasında ise Oğuz Özerden'in girişimiyle Bilgi Üniversitesi'ne bağlı santralistanbul'da devam edilen bu çalışma, 2009'da değişen yönetim nedeniyle 2010 Haziran sonunda kurumdan tasfiye edildi. Bu tarihten 2012'ye dek yaptığı girişimler sonuç vermediği için çalışmalarına yine evinde devam eden Rona, o yılın sonbaharında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörü Prof. Yalçın Karayağzı'la yaptığı olumlu görüşmeler sonucunda arşivi üniversiteye taşımaya karar verdi.

Üniversitenin Sanat Tarihi Bölümü kapsamında Bomonti yerleşkesinde yeniden yapılandırılmaya başlayan arşivin durumu bugün muallakta. Bunun nedeni de arşivin devam ettirilmesi için gerekli olan -ve uzun süredir bu işi gönüllü olarak sürdüren- eğitilmiş kişilere kadro çıkarılmaması.

Konuyla ilgili olarak sorularımıza ya-

nıt veren Zeynep Rona, Ocak 2014'te Rektör Karayağzı'nın arşivin kuruma bağlanmasını onaylamasının ardından kendileriyle bir devir sözleşmesi imzaladıklarını belirtiyor ve şöyle devam ediyor: "Sözleşmenin bence en önemli noktaları, uygulanan sistemin tarafından geliştirilmiş olduğuna belirtmesi ve bilimsel yapısının, sürekliliğinin korunabilmesi için bir danışma kurulu oluşturulması. Kurum benim geliştirdiğim sistematik içinde arşivi sürdürmeyi ve kamuya açık yararlanılabilir koşullarını sağlayacağını kabul ve taahhüt etti, buna karşılık ben de kurulum aşamasında görev almayı ve arşivi yönetecek elemanı yetiştirmeyi taahhüt ettim ve bu elemanı yetiştirdim."

Sorun tam da bu noktadan sonra başlıyor; Rektör Karayağzı, hem Rona'ya hem de bölüm başkanı Prof. Dr. Banu Mahir'e kendisinin elinde olan bir kadroyu vereceğini söylemesine rağmen

aradan geçen altı ayda kadro konusunda hiçbir gelişme olmuyor. Göreve uygun bulunan 'yönetici adayı', kadrosunu beklerken vakit kaybetmemek için resmi yazışmaların başladığı Ocak 2014'ten Haziran 2014'e kadar haftada iki gün gönüllü olarak Rona'yla birlikte arşivde çalışıyor, ancak kadro konusu bir türlü çözüme ulaşmayınca arşivden ayrılıyor.

1 Temmuz'dan bu yana kapıları kapalı olan arşivde, o tarihten bu yana biriken gazeteler halen işlem görmeyi beklerken Rona, kadro çıkmayacağını ve arşivin yerinden kaldırılıp kütüphaneye taşınacağını duyduğunu belirtiyor. Hâlbuki imzalanmış sözleşme gereğince üniversite arşivin sürekliliğini sağlamayı ve kamuya açık tutmayı taahhüt etmiş durumda.

Peki, bu durumda ne yapılabilir? Rona "Arşiv artık benim malım olmaktan çıktı, bölüme, dolayısıyla da üni-

versiteye ait" diyor. Arşivin kapatılması ve rafa kaldırılması ihtimaline karşılık arşivi geri alıp devam ettirme ya da başka kuruma devretme söz konusu olabilir mi, sorumuza Rona'nın cevabı şöyle: "Gelen son habere göre kütüphaneye kaldırılma kararı altı ay ertelenmiş. Bu süre içinde 'arşiv amacına uygun çalışırsa' durum tekrar gözden geçirilecektir. Başında bir uzman olmadan acaba bu arşivin amacına göre çalışması nasıl beklenebilir?"

Şunu da belirtmek isterim, bu arşiv daha 1970'lerde evimdeyken bile her zaman kullanıma açıktı. Sürekliliği hiç kesintiye uğramadı, ta ki 1 Temmuz 2014'te MSGSÜ gibi bir kurumun bünyesinde 'çözüm bulunmadığından' kapısı kapatılana dek.

Gerçekten de böyle bir madde yok, ancak sözleşme koşullarının yerine getirilmediği sözleşmenin iptalini gündeme

getirebilir. Benim gönlüm bu arşivin MSGSÜ'de kalmasından yana, burası kurum olarak doğru adrestir. Ancak, gelinen nokta bana üniversitenin bu denli önemli ve prestijli bir çalışmayı tam olarak kavrayamadığını düşündürüyor. 40 yılımı verdiğim bir çalışmanın böyle sonuçlanması bir yana, gelecek kuşakları oluşturan bir kurum olarak MSGSÜ'nün içinde bulunduğu durum açıkçası içimi acıtıyor."

Yılların emeğiyle ortaya çıkan bu arşivin MSGSÜ yapısı içinde kapılarının kapatılarak atılmasının, arşivin 'bağışçısı' ve 'kurucusu' olan Zeynep Rona için beklenmedik ve hoş olmayan bir son nokta. 12 Eylül'de iki yıllık tüm süreci özetlediği, yapılması gerekenleri sıraladığı ve sözleşme dahil konuyla ilgili tüm belgeleri eklediği bir raporu bölüm başkanlığı, dekanlık ve rektörlüğe yollamış; şimdi gelecek cevabı bekliyor.